

KEĎ OPLÔTKY MÔŽU BYŤ AJ PROTIZÁKONNÉ

Katarína Sujová • Ľuboslav Mika

„Neznalosť zákona neospravedľňuje.“ Jednoduchá, zrozumiteľná a v praxi uplatňovaná veta, no nehovorí už nič o tom, aké je to zložité, ak je tých zákonov viac a keď na základe jedného sú ukladané povinnosti a druhý ich vykonanie obmedzuje. Navyše, ak tie povinnosti sú akoby samozrejmé, logické, účinné, praxou overené. A zrazu porušenie zákona a sankcia. Takým bola aj pokuta za oplôtok na ochranu mladého lesného porastu pred zverou. Ako sa sankcii vyhnúť? Navyše, keď stavba oplôtkov nie je samoúčelná a už vôbec nie lacná záležitosť. Užívateľ, ak nie je okolnosťami prinútený, sa určite s radosťou stavbe oplôtkov vyhne.

Legislatívne východiská

Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch (zákon o lesoch)

Zákon č. 543/2002 Z. z. O ochrane prírody a krajiny (zákon o ochrane prírody)

Keďže je príspevok určený lesníkom a vlastníkom lesov nie je potrebné podrobne opisovať ustanovenia zo zákona o lesoch podľa ktorých sa les obhospodaruje. Príspevok sa zameria na zákon o ochrane prírody.

Na otázku: „Prečo pri rozpore medzi zákonom o lesoch a zákonom o ochrane prírody, keď zákon o lesoch povinnosť ukladá a zákon o ochrane prírody ju súčasne obmedzuje má prednosť zákon o ochrane prírody?“ dá odpoveď hneď § 1 odsek 2 zákona o ochrane prírody:

„Ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahujú sa na ochranu zložiek životného prostredia osobitné predpisy.“, tzn., že to čo upravuje zákon o ochrane prírody, napr. oplocovanie pozemkov, je korigované, obmedzené z „pozície jednostrannej zákonnej nadradenosti“ nad ostatnými zákonmi zákonom o ochrane prírody, aj keby tú istú činnosť upravoval, prikazoval aj iný zákon.

Programy starostlivosti o lesy (PSL) sú dokumentáciou ochrany prírody podľa § 54 odsek 2 písm. b), keďže sú vymenované v odseku 4, ktorý určuje dokumenty starostlivosti pod písm. d), čo je kľúčové pre hospodárenie v lesoch v chránených územiach. V § 29, v ktorom sú uvedené výnimky z podmienok ochrany chránených území a ich ochranných pásiem je ustanovené, že: „Zákaz činnosti v územiach s druhým až piatym stupňom ochrany a chránených vtáčích územiach neplatí a súhlas na činnosť v prvom až piatom stupni ochrany sa nevyžaduje, ak“ a pod písm. b): „ide o činnosti súvisiace so zabezpečením starostlivosti o chránené územie alebo jeho ochranné pásmo, ktoré sa vykonávajú v súlade s dokumentáciou ochrany prírody a krajiny podľa § 54 ods. 2 písm. b)“, tzn., že sa nevyžaduje povolenie výnimky ani vydanie súhlasu na hospodárenie podľa PSL. No zákon o ochrane prírody ani túto časť nerieši priamočiaro a uvedené neplatí vždy.

Zákon o ochrane prírody je známy svojou zložitou, preto v predchádzajúcom odseku uvedený záver má svoje limity. PSL sú dokumentáciou ochrany prírody až od 1. mája 2010 na základe zákona č. 117/2010 Z. z., preto len polovica súčasných PSL spadá pod režim vyvinenia v § 29. Upravuje to § 104a, v ktorom sú uvedené prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. mája 2010. Pre hospodárenie v lesoch je rozhodujúci odsek 4: *PSL vyhotovené podľa predpisov účinných do 1. mája 2010 a PSL podľa odseku 2, ktoré sa dotýkajú území patriacich do európskej sústavy chránených území, sa považujú za PSL podľa tohto zákona, ak prešli primeraným posúdením podľa § 28.* V odseku 2 je uvedené: „Ustanovenia § 28 sa nepoužijú na lesné hospodárske plány, ku ktorým bol pred 1. májom 2010 vyhotovený protokol podľa osobitného predpisu.“ Z uvedeného vyplýva, že rozhodujúcim, či je PSL dokumentáciou ochrany prírody, pre ktorú sa podľa zákona o ochrane prírody nevyžaduje povolenie výnimky ani vydanie súhlasu

na činnosti uvedené v PSL je dátum 1. máj 2010. Na činnosť, ktorá nie je uvedená v PSL a zákon o ochrane prírody ju obmedzuje sa vyžaduje povolenie výnimky a vydanie súhlasu vždy. O ktoré činnosti by sa mohlo jednáť:

- výstavba lesných ciest a zväžnic (§ 13 ods. 2, písm. c), § 14 ods. 2 písm. a), § 15 ods. 2 písm. a);
- oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky (§ 13 ods. 2, písm. d), § 14 ods. 2 písm. a), § 15 ods. 1 písm. g);
- aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri lesohospodárskej činnosti na súvislej ploche väčšej ako 2 ha (§ 13 ods. 2, písm. h); aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri lesohospodárskej činnosti (§ 14 ods. 2 písm. c); aplikovať chemické látky a hnojivá (§ 15 ods. 1 písm. d);
- rozširovať nepôvodné druhy (§ 14 ods. 1 písm. g), § 15 ods. 1 písm. a);
- ťažiť drevnú hmotu holorubným hospodárskym spôsobom (§ 15 ods. 1 písm. b);
- umiestnenie stavby (§ 15 ods. 2 písm. c),
- ďalšie činnosti, ktoré môžu byť obmedzené na základe zákona o ochrane prírody sú uvedené vo vyhláškach, ktorými boli vyhlásené chránené vtáčie územia.

Čo sa týka zákazu pestovania nepôvodných druhov od 3. stupňa ochrany, zákon o ochrane prírody rešpektuje, že nemôže byť retroaktívny: *“Zákaz pestovania nepôvodných druhov podľa § 14 ods. 1 písm. g) sa nevzťahuje na lesné porasty, ktoré boli vysadené na lesných pozemkoch k 31. decembru 2013.”* (§ 104 b ods. 3).

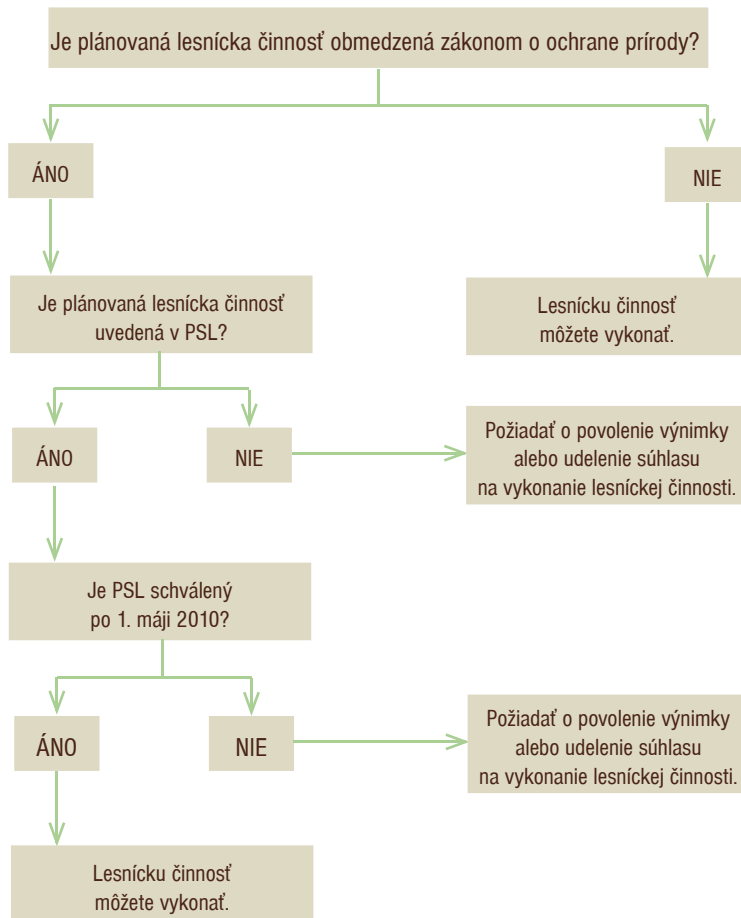
Vo vzťahu k § 29 sú §104a a jeho odseky 2 a 4 veľmi dôležité ustanovenia, hovoria o tom, že PSL vyhotovené pred novelou z roku 2010, nie sú automaticky dokumentáciou ochrany prírody, hospodárenie podľa nich v chránených územiach si vyžaduje všetky výnimky a súhlasy podľa zákona, t. j. vyvinenie z územnej ochrany podľa § 29 písm. b) sa nedá využiť. Dokumentáciou by sa stali po posúdení podľa § 28, kým nie sú posúdené, nie sú dokumentáciou. Napriek tomu, že ustanovenie v odseku 4 je zmätočné a to v tom, že posudzovať by sa mali všetky PSL, pričom § 28 platí len v sústave NATURA 2000 (európska sústava chránených území), výklad je nasledovný: PSL rozdelíme na tie pred rokom 2010 a po roku 2010. Ak plánujeme vykonávať činnosť podľa PSL účinnom do 1. mája 2010, na ktorú sa vyžaduje súhlas, napr. vybudovanie oplôtky, požiadame orgán ochrany prírody o súhlas, ak by sa však hospodáril podľa PSL účinnom po 1. máji 2010, súhlas na oplôtku nepotrebujeme, ak je ochrana nárastov a kultúr ich oplotením v PSL uvedená. Nemusí byť priamo v každom JPRL stačí „vysvetlenie“ napr. vo všeobecnej časti PSL, že pod ochranou nárastov a kultúr sa rozumie aj ich oplotenie.

Na PSL vyhotovené po roku 2010 sa pozerá ako na dokumentáciu ochrany prírody, a preto sa na činnosti uvedené v PSL výnimky a súhlasy nevyžadujú, okrem prípadov, ak by bolo potrebné realizovať činnosti, ktoré nie sú vyslovene uvedené v PSL.

Odsek 2 § 104a je dôležitý na to, aby sa PSL účinné do 1. mája 2010 nemuseli v územiach NATURA 2000 posudzovať. V rokoch 2010–2014 platil § 103 ods. 8 („Súčasťou vyjadrenia orgánu ochrany prírody podľa § 9 ods. 1 písm. m) je odborné stanovisko podľa § 28 ods. 4.“ Pozn.: ustanovenie bolo zo zákona o ochrane prírody na základe zákona č. 314/2014 Z. z. vypustené.) podľa ktorého sa v tom čase vykonával skrining, ktorý bol súčasťou vyjadrenia orgánu ochrany prírody k návrhu PLS pred schválením. Dnes sa už hodnotenie nevykonáva a nerobia ho ani orgány z vlastného podnetu, ako by mohli podľa platného znenia § 28, čiže aj orgány ochrany prírody to vykladajú rovnako.

Ak je obhospodarovateľ povinný požiadať o povolenie výnimky alebo vydanie súhlasu podľa zákona o ochrane prírody, o potrebe prípadného posúdenia podľa § 28 sa dozvie počas konania o vydanie výnimky alebo súhlasu, lebo od 1. januára 2015 na základe zákona č. 314/2014 Z. z. platí, že *„Odborné stanovisko môže vydať aj ministerstvo alebo okresný úrad v sídle kraja z vlastného podnetu, ak podnet na jeho vydanie bol zistený počas konania o vydanie výnimky, súhlasu alebo vyjadrenia podľa tohto zákona.“* (§ 28 ods. 4) Uvedené ustanovenie, hlavne s ohľadom na to, že v katastri nehnuteľností zatiaľ pre mnohé pozemky chýba zápis o ich súčasnom zaradení do sústavy NATURA 2000, je jedným z mála, ktoré uľahčí dodržanie zákona o ochrane prírody.

Rozhodovací diagram:

Záver

Už pri vyhotovovaní PSL je nutné myslieť na to, aby v PSL boli uvedené všetky činnosti, na ktoré by sa pri obhospodarovaní lesa vyžadovalo povolenie výnimky alebo vydanie súhlasu, najlepšie, ak budú v PSL zadefinované slovami z ustanovení uvedených pod jednotlivými stupňami ochrany zákona o ochrane prírody, aby nevznikli zbytočné spory o tom, či činnosť uvedená v PSL je tá istá, ako vyvinená činnosť v zákone o ochrane prírody, inak hrozí pokuta.

Literatúra

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, časová verzia predpisu účinná od 01. 01. 2015

Mgr. Katarína Sujová, PhD.

Národné lesnícke centrum, T. G. Masaryka 2175/22, 960 92 Zvolen, e-mail: sujova@nlcsk.org

Ing. Ľuboslav Mika

LESY Slovenskej republiky, š. p., generálne riaditeľstvo, Nám. SNP 8, 975 66 Banská Bystrica